

Številka: Up-373/14-22

Datum: 11. 6. 2014

SKLEP

Ustavno sodišče je v postopku za preizkus ustavne pritožbe Ivana Janeza Janše, Velenje, ki ga zastopa Odvetniška družba Matoz, o. p., d. o. o., Koper, na seji 11. junija 2014

sklenilo:

Ustavna pritožba zoper sodbo Višjega sodišča v Ljubljani št. II Kp 2457/2010 z dne 21. 3. 2014 v zvezi s sodbo Okrajnega sodišča v Ljubljani št. II K 2457/2010 z dne 5. 6. 2013 se zavrže.

OBRAZLOŽITEV

A.

1. Okrajno sodišče v Ljubljani je pritožnika spoznalo za krivega storitve kaznivega dejanja sprejemanja daril za nezakonito posredovanje po prvem odstavku 269. člena v zvezi s 25. členom Kazenskega zakonika (Uradni list RS, št. 95/04 – uradno prečiščeno besedilo – v nadaljevanju KZ). Izreklo mu je kazen dveh let zapora in stransko denarno kazen ter naložilo povračilo stroškov kazenskega postopka. Višje sodišče je pritožbo pritožnikovih zagovornikov zavrnilo.

2. Pritožnik zatrjuje "očitne (*prima facies*)" kršitve pravic iz 22. člena, prvega odstavka 23. člena, 27. člena, prvega odstavka 28. člena in 29. člena Ustave ter 6. člena Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (Uradni list RS, št. 33/94, MP, št. 7/94 – v nadaljevanju EKČP).

3. Pritožnik vidi očitnost kršitve pravice do neodvisnega in nepristranskega sojenja iz prvega odstavka 23. člena Ustave, s tem pa tudi pravice do poštenega postopka iz 6. člena EKČP, v tem, da je sodišče zavrglo zahtevo za izločitev sodnice z obrazložitvijo, da je prepozna, saj naj bi bil zagovornik o okoliščinah, na katere se je v

zahtevi skliceval, seznanjen že z dopisom 23. 8. 2011 in naj bi najmanj takrat zvedel za razlog izločitve, zahtevo pa naj bi podal na naroku za glavno obravnavo 12. 9. 2011. Meni, da je bil tudi v pritožbenem postopku prikrajšan za vsebinsko presojo te kršitve. Zato enako kršitev očita tudi Višjemu sodišču, ki naj se ne bi spustilo v presojo utemeljenosti zahteve za izločitev, temveč naj bi svojo odločitev "skrilo" za domnevno prepozno zahtevo. Pri utemeljevanju te kršitve se pritožnik sklicuje tudi na odločitve Ustavnega sodišča¹ in sodbe Evropskega sodišča za človekove (v nadaljevanju ESČP).² Zahtevo za izločitev sodnice naj bi podal zato, ker je ocenil, da je sodnica s poizvedbami o denarnih nakazilih družbi Rotis presegla okvir očitka v obtožnem predlogu, saj naj mu ta ne bi očital kaznivega dejanja podkupovanja. Ob sklicevanju na sodbo ESČP sodišču očita tudi dvom v nepristranskost odločanja v objektivnem pogledu.³

4. Očitni kršitvi domneve nedolžnosti iz 27. člena Ustave in pravice do enakega varstva pravic iz 22. člena Ustave naj bi bili podani, ker naj tožilstvo ne bi zadostilo dokaznemu bremenu za obsodilno sodbo. Prvostopenjsko sodišče naj bi pritožniku kljub pomanjkanju dokazov in ob eklatantnem kršenju pravila *in dubio pro reo* izreklo obsodilno sodbo. Pri tem naj bi Višje sodišče ocenilo le, da gre za indično sodbo. Pritožnik meni, da je z indično sodbo že po logiki stvari ogrožena domneva nedolžnosti in da je taka sodba sprejeta z nujno arbitrarnostjo sodnika, zaradi česar je očitno napačna. Ocena sodišč o tem, da je podana njegova krivda, naj bi bila arbitrarna, ob tem, da naj bi sodišče svojo oceno gradilo samo na pomanjkljivih indicijah, ki naj se na pritožnika sploh ne bi nanašali. Pritožnik se sklicuje na odločitve iz ustavnosodne presoje⁴ in odločitve Vrhovnega sodišča Združenih držav Amerike.⁵ Trdi, da pravnomočna sodba ne dosega standarda za obsodilno sodbo, pomeni zgolj arbitrarno nizanje nepovezanih indicev, ki jih skuša sodišče potrditi na način, da vse vrzeli v tožilski zgodbi zapolnjuje ves čas z domišljijским konstruktom v škodo obrambe. Obrazložitev pravnomočne sodbe v smislu očitane kaznivega dejanja (ker dejanje naj ne bi bilo dokazano in nista opredeljena čas in kraj storitve) ter ob dopustitvi dokazov, pridobljenih v tujini, ki naj ne bi dosegali niti minimalnih standardov EKČP, naj bi bila tako očitno napačna ter brez razumne pravne

---

¹ Pritožnik se sklicuje na odločbe št. U-I-149/99 z dne 3. 4. 2003 (Uradni list RS, št. 44/03, in OdlUS XII, 25), št. Up-679/06, U-I-20/07 z dne 10. 10. 2007 (Uradni list RS, št. 101/07, in OdlUS XVI, 109) in št. U-I-125/10 z dne 31. 5. 2012 (Uradni list RS, št. 45/12).

² Pritožnik se sklicuje na sodbe ESČP v zadevah *De Cubber proti Belgiji* z dne 26. 10. 1984, *Piersack proti Belgiji* z dne 1. 10. 1982, *Morel proti Franciji* z dne 6. 6. 2000.

³ Pritožnik se sklicuje na sodbo ESČP v zadevi *Buscemi proti Italiji* z dne 16. 9. 1999.

⁴ Pritožnik se sklicuje na odločbe št. U-I-18/93 z dne 11. 4. 1996 (Uradni list RS, št. 25/96 in OdlUS V, 40), št. U-I-25/95 z dne 27. 11. 1997 (Uradni list RS, št. 5/98, in OdlUS VI, 158), št. Up-147/96 z dne 13. 3. 1997 (OdlUS VI, 73), št. Up-203/97 z dne 16. 3. 2000 (OdlUS IX, 133), št. Up-185/95 z dne 24. 10. 1996 (OdlUS V, 186) in št. Up-53/96 z dne 28. 10. 1998 (Uradni list RS, št. 77/98, in OdlUS VII, 238).

⁵ Pritožnik se sklicuje na sodbi Vrhovnega sodišča Združenih držav Amerike v zadevi *Henry v. United States*, z dne 23. 11. 1959, 361, U. S. 98, in v zadevi *Brown v. Texas*, z dne 25. 6. 1979, 407, U. S. 143.

obrazložitve, da jo je mogoče oceniti za arbitrarno. Ustavno sporna naj bi bila tudi ocena sodišč o obstoju sotorilstva.

5. Do očitne kršitve domneve nedolžnosti iz 27. člena Ustave, pravnih jamstev iz 29. člena Ustave in pravice do poštenega sojenja iz 6. člena EKČP je po trditvi pritožnika prišlo tudi zato, ker naj bi bili dokazi, pridobljeni s hišno preiskavo na Finskem, pridobljeni s kršitvijo 8. člena EKČP, kar naj bi jasno izhajalo iz sodb ESČP.⁶ Dokazi, posredovani iz Finske, naj tako ne bi zadostili niti minimalnim standardom EKČP, zastavljalo naj bi se tudi vprašanje, ali so bili osumljenci sploh poučeni o pravici do molka. Pritožnik meni, da se je zaradi dopustitve dokazov, obremenjenih s kršitvijo 8. člena EKČP, posledično okužila celotna veriga dokazov, zato bi morali biti vsi ti dokazi izločeni. Samo na ta način naj bi bilo v skladu z odločbo Ustavnega sodišča št. Up-1159/11 z dne 31. 5. 2012 (Uradni list RS, št. 53/12) zadoščeno zahtevi, da je obdolženec subjekt in ne objekt kazenskega postopka. Meni, da je treba pri posegih v zasebnost upoštevati določbe Ustave Republike Slovenije. Navaja, da Ustava v tem delu zahteva za poseg v človekovo pravico sodno odločbo, navzočnost prič in dokazni standard utemeljeni sum. Hišna preiskava na Finskem naj tem standardom ne bi zadostila. Pri utemeljevanju teh kršitev se pritožnik sklicuje tudi na nedavno sprejeto sodbo Sodišča Evropske unije v združenih zadevah *Digital Rights Ireland Ltd proti Minister for Communications, Marine and Natural Resources in drugim*, ter *Kärntner Landesregierung in drugi*, C-293/12, in C-594/12, z dne 8. 4. 2014.

6. Z izpodbijanima sodbama naj bi sodišči očitno kršili tudi pravico iz prvega odstavka 28. člena Ustave (načelo zakonitosti v kazenskem pravu) in z njo povezano pravico do obrambe iz 29. člena Ustave. Pritožnik trdi, da obtožni akt in obsodilna sodba ne vsebujeta temeljnih navedb o očitnem kaznivem dejanju glede časa in kraja njegove storitve. Brez navedb o času in kraju storitve kaznivega dejanja pa naj sploh ne bi bilo mogoče ugotoviti, kakšno je veljavno kazensko materialno pravo. Prav tako naj ne bi bilo mogoče določiti krajevno pristojnega sodišča. Pritožnik meni, da iz obtožnega akta in izreka sodbe ne izhaja, da je pritožnik sprejel obljubo nagrade, saj naj ne bi bilo konkretnega opisa očitane ravnjanja, iz katerega bi izhajalo, da je ta zakonski znak podan. Ocenjuje, da v primeru, ko v opisu očitane ravnjanja državni tožilec ne navede konkretnega ravnjanja, sodišče tudi samo po sebi ne sme ugotavljati, ali je ta element kaznivega dejanja podan. Sodišče pa naj bi na podlagi indičnih dokazov sklepalo, da obstajajo dejstva, ki jih državni tožilec v obtožnem aktu sploh ni navedel, in šele iz teh naj bi izhajalo, da je bila obljuba nagrade sprejeta. Ker naj bi sodišče razsodilo na podlagi nesklepčnega obtožnega akta, ki ni vseboval konkretiziranih znakov očitane ravnjanja, za odločitev ne bi smelo uporabiti dejstev, ki naj jih tožilec ne bi navedel. Očitano kaznivo dejanje naj bi bilo povezano z dajanjem obljube, nedokazanost dajanja obljube pa naj bi hkrati učinkovala kot nedokazanost

---

⁶ Pritožnik se sklicuje na sodbi ESČP v zadevah *Harju proti Finski* in *Heino proti Finski*, obe z dne 15. 2. 2011.

sprejemanja obljube.⁷ Pritožnik trdi, da se mu očita sprejemanje obljube, pri čemer so bili tisti, ki naj bi to obljubo dali, na Finskem oproščeni obtožbe. Umetna delitev zadeve med tremi državami naj bi privedla do absurda, saj naj bi imeli v Avstriji in Sloveniji obsodilno sodbo, na Finskem pa oprostilno. Ker naj ob tako pomensko in časovno odprtem obsegu obtožnega predloga iz opisa dejanja ne bi izhajali dejanski in pravni vidiki obtožbe in individualno konkretiziran opis ravnanj o obstoju znakov očitane kaznivega dejanja, naj bi bila pritožniku onemogočena učinkovita obramba.

7. Pritožnik predlaga Ustavnemu sodišču, naj ustavno pritožbo obravnava izjemoma, pred izčrpanjem pravnih sredstev na podlagi drugega odstavka 51. člena Zakona o Ustavnem sodišču (Uradni list RS, št. 64/07 – uradno prečiščeno besedilo in 109/12 – v nadaljevanju ZUstS). Predlaga tudi, naj na podlagi 58. člena ZUstS začasno zadrži izvršitev izpodbijanih sodb, saj mu grozi prestajanje kazni zapora. Začasno zadržanje naj bi bilo potrebno tudi zato, da se sprejme odločitev o zatrjevanih kršitvah človekovih pravic še pred volitvami. Samo na ta način naj bi se lahko zavaroval nepopravljiv poseg v pasivno volilno pravico pritožnika kot tudi v aktivno volilno pravico volivcev in pritožnika samega. Pasivna volilna pravica je temeljna človekova pravica, ki se lahko smiselno uresničuje le v pogojih svobodnega oblikovanja politične volje. Ko gre za takó politično eksploziven primer, kot je obravnavani, pa po mnenju pritožnika obstaja razumno utemeljena bojazen, da bi pravnomočna obsodba, ki temelji na ustavnih kršitvah, bistveno vplivala na pogoje in izid volitev. Če Ustavno sodišče ne bi zadržalo izvršitve izpodbijane pravnomočne sodbe in bi se kasneje izkazalo, da je bila obsodba v neskladju z Ustavo, bi to vzpostavilo neodpravljen dvom v legitimnost in ustavnost tovrstnih volitev.

B. – I.

8. Pritožnik predlaga, naj Ustavno sodišče ustavno pritožbo sprejme v obravnavo na podlagi drugega odstavka 51. člena ZUstS. Zato je moralo Ustavno sodišče najprej ugotoviti, ali so izpolnjeni pogoji, da odloča o ustavni pritožbi pred odločitvijo Vrhovnega sodišča. Zoper pravnomočno obsodilno kazensko sodbo je namreč v skladu s prvim odstavkom 420. člena Zakona o kazenskem postopku (Uradni list RS, št. 32/12 – uradno prečiščeno besedilo in 47/13 – v nadaljevanju ZKP) dovoljena zahteva za varstvo zakonitosti, tj. izredno pravno sredstvo, o katerem odloča Vrhovno sodišče.

9. V skladu z ustaljeno ustavnosodno presojo je zahteva za varstvo zakonitosti zoper pravnomočno obsodilno kazensko sodbo učinkovito pravno sredstvo. Na njeni podlagi lahko Vrhovno sodišče presoja pravilnost uporabe materialnega in procesnega prava, v izjemnem primeru, če nastane pri odločanju o zahtevi za varstvo zakonitosti

---

⁷ V tem delu se pritožnik sklicuje na intervju dr. Ivana Beleta, objavljen v časniku Demokracija 24. 4. 2014.

precejšen dvom o resničnosti ugotovljenih dejstev, lahko tudi iz tega razloga poseže v pravnomočno obsodilno sodbo (427. člen ZKP). V zahtevi za varstvo zakonitosti mora Vrhovno sodišče na zahtevo vlagatelja presojeti tudi vse zatrjevane kršitve človekovih pravic (prvi odstavek 15. člena in 125. člen Ustave).⁸ Izvršitev pravnomočne obsodilne sodbe je mogoče odložiti (ali prekiniti) do končne odločitve Vrhovnega sodišča o zahtevi za varstvo zakonitosti. To pooblastilo ima po tretjem odstavku 422. člena ZKP glede na vsebino zahteve že sodišče prve stopnje, pri katerem se vloži zahteva za varstvo zakonitosti. Z vidika učinkovitosti odločanja Vrhovnega sodišča pa je pomembno to, da ima to pooblastilo po četrtem odstavku 423. člena ZKP tudi Vrhovno sodišče. Z zahtevo za varstvo zakonitosti torej lahko pritožnik učinkovito uveljavlja tudi vse kršitve človekovih pravic, ki jih uveljavlja z ustavno pritožbo. Če ne bi bilo tako, bi bila zoper pravnomočno obsodilno sodbo vselej dopustna ustavna pritožba že po prvem odstavku 51. člena ZUstS. Pred izčrpanjem zahteve za varstvo zakonitosti torej ustavna pritožba praviloma ni dovoljena; če je vložena, jo Ustavno sodišče zavrže. V obravnavo jo lahko sprejme samó ob izpolnjenih pogojih iz drugega odstavka 51. člena ZUstS (peta alineja prvega odstavka 55.b člena ZUstS).

10. Ustavna pritožba je posebno pravno sredstvo, s katerim Ustavno sodišče nadzoruje, ali sodna oblast, katere položaj ureja Ustava v drugem stavku drugega odstavka 3. člena ter v 125. do 134. členu, pri izvrševanju svojih pristojnosti spoštuje človekove pravice in temeljne svoboščine. Vrh te (redne) sodne oblasti je po izrecni ureditvi v 127. členu Ustave Vrhovno sodišče, ki je po prvem odstavku tega člena najvišje sodišče v državi in ki po njegovem drugem odstavku odloča o izrednih pravnih sredstvih. Kot vrh sodstva skrbi Vrhovno sodišče z odločanjem o izrednih pravnih sredstvih za pravilno in enotno uporabo prava v sodnih postopkih. To je njegova pristojnost in hkrati odgovornost za izvrševanje te pristojnosti, saj ima sodna oblast tako kot drugi dve veji oblasti odgovornost za učinkovito izvrševanje svoje funkcije državne oblasti.

11. V skladu s prvim odstavkom 23. člena Ustave ima vsakdo pravico, da o njegovih pravicah, dolžnostih ter obtožbah proti njemu odloča sodišče. V skladu s četrtem odstavkom 15. člena Ustave je še specialno zagotovljeno sodno varstvo človekovih pravic in temeljnih svoboščin. Zato je posamični akt, zoper katerega je lahko po šesti alineji prvega odstavka 160. člena Ustave uperjena ustavna pritožba, posamični pravni akt, ki ga izda sodišče. Po tretjem odstavku 160. člena Ustave odloči Ustavno sodišče o ustavni pritožbi le, če je bilo izčrpano pravno varstvo, če zakon ne določa drugače. Zato je ustavna pritožba subsidiarno pravno sredstvo, saj je praviloma dopustna šele, ko so zoper odločitve v rednem sodstvu izčrpana vsa pravna sredstva, ki jih zakon dovoljuje. Če pri odločanju o njih sodišča niso zagotovila spoštovanja človekovih pravic in temeljnih svoboščin, lahko njihove kršitve pritožnik uveljavlja pred

---

⁸ Glej 18. točko obrazložitve odločbe Ustavnega sodišča št. Up-1293/08 z dne 6. 7. 2011 (Uradni list RS, št. 60/11).

Ustavnim sodiščem. Da že iz prvega odstavka 15. člena Ustave, po katerem se človekove pravice in temeljne svoboščine uresničujejo neposredno na podlagi Ustave, in iz 125. člena Ustave, po katerem je sodnik vezan na Ustavo (in zakon), izhaja zavezanost sodišč k spoštovanju človekovih pravic in temeljnih svoboščin, je Ustavno sodišče že večkrat poudarilo. Varstvo navedenih pravic mora biti zato zagotovljeno že v prvostopenjskem sojenju in prav enako pri odločanju vrha sodstva iz prvega odstavka 127. člena Ustave. Skrb za pravilno in enako uporabo prava zajema tako tudi skrb za pravilno in enako uporabo Ustave, pri čemer obveznost sojenja po Ustavi izhaja že iz nje same. Če sodstvo pri izvrševanju svojih pristojnosti, tudi pri odločanju o obtožbi zoper posameznika, ne zagotovi spoštovanja njegovih človekovih pravic in temeljnih svoboščin, je k njihovi zaščiti poklicano Ustavno sodišče, in sicer kot zadnje in najvišje sodišče za varstvo človekovih pravic in temeljnih svoboščin v državi (prvi odstavek 1. člena ZUstS). Ustavno sodišče zato praviloma ne more odločati o ustavni pritožbi kot vzporedno sodišče z Vrhovnim sodiščem ali pred njim, kadar je z zakonom predvideno izredno pravno sredstvo pred Vrhovnim sodiščem.

12. Navedena ustavna izhodišča opredeljujejo tudi ustavnopravno razmerje med Ustavnim in Vrhovnim sodiščem v sistemu državne oblasti, kot ga ureja Ustava. Vse institucije pravne države, v kateri je uveljavljeno načelo delitve oblasti, morajo v temelju spoštovati druga drugo in ne prevzemati nalog druge na podlagi vnaprejšnjega nezaupanja. Tako mora tudi Ustavno sodišče zaupati, da bo Vrhovno sodišče v primerih, ko je njegova pristojnost za odločanje o izrednem pravnem sredstvu določena z zakonom, odgovorno opravilo svoje ustavne obveznosti in med njimi na prvem mestu zagotovilo spoštovanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin. Vrhovno sodišče mora tako pri svojem odločanju sanirati kršitve človekovih pravic, ki so jih zagrešila pri sojenju nižja sodišča. Če bi tudi samo sprejelo stališča, ki pomenijo kršitev človekovih pravic ali temeljnih svoboščin, je njihova presoja podvržena presoji ustavnosodne oblasti. Ker je Ustavno sodišče zadnje in s tem najvišje sodišče v državi, ko gre za varstvo človekovih pravic in temeljnih svoboščin, mora imeti pri izvrševanju svojih nalog, kot je bilo že večkrat poudarjeno, na razpolago kvalitetno ustavnopravno argumentacijo rednega sodstva,⁹ vključno z argumentacijo najvišjega sodišča iz prvega odstavka 127. člena Ustave, kadar je zakonodajalec dopustil izredna pravna sredstva pred Vrhovnim sodiščem. Le tako bo tudi Ustavno sodišče lahko svojo vlogo varuha človekovih pravic in temeljnih svoboščin kar najbolj kvalitetno opravilo.

13. Zakonodajalec je zahtevo po izčrpanju vseh pravnih sredstev, ki jo je vzpostavila že Ustava v tretjem odstavku 160. člena, vsebinsko ponovil v prvem odstavku 51. člena ZUstS. Izkoristil pa je tudi pooblastilo iz navedene določbe Ustave, po katerem lahko določi izjeme od zahteve po poprejšnjem izčrpanju vseh pravnih sredstev. Taka

---

⁹ Tako npr. tudi v sklepu Ustavnega sodišča št. Up-594/13 z dne 26. 11. 2013 (Uradni list RS, št. 104/13).

izjema je drugi odstavek 51. člena ZUstS, ki določa, ob katerih pogojih lahko Ustavno sodišče vendarle odloča pred izčrpanjem izrednih pravnih sredstev. Ta določba se glasi: "Pred izčrpanjem izrednih pravnih sredstev lahko Ustavno sodišče izjemoma odloča o ustavni pritožbi, če je zatrjevana kršitev očitna in če bi z izvršitvijo posamičnega akta nastale za pritožnika nepopravljive posledice." V skladu s to določbo lahko torej Ustavno sodišče izjemoma odloča tudi o ustavni pritožbi zoper pravnomočno sodbo pred izčrpanjem zahteve za varstvo zakonitosti pred Vrhovnim sodiščem.

14. Drugi odstavek 51. člena ZUstS je izjema od pravila iz prvega odstavka tega člena. Izjeme je treba že same po sebi razlagati restriktivno. V drugem odstavku 51. člena ZUstS pa je še posebej povedano, da je odločanje Ustavnega sodišča pred izčrpanjem izrednega pravnega sredstva dopustno le izjemoma, pri čemer Zakon uporabi tudi diskrecijsko besedo "lahko". Tako imamo v tej pravni normi kombinacijo pooblastila za odločanje po prostem preudarku ("lahko" s poudarkom na izjemoma) in dveh nedoločenih pravnih pojmov. Pooblastilo za odločanje po prostem preudarku je treba razlagati v skladu z namenom, zaradi katerega je Ustavnemu sodišču to pooblastilo dano. Dano pa mu je zato, da lahko ob določenih strogih pogojih zagotovi varstvo človekovih pravic in temeljnih svoboščin še preden bi se o njih dokončno izrekla pri odločanju o izrednih pravnih sredstvih pristojna sodišča. Ustavno sodišče mora pri tem upoštevati, da je ustavna pritožba subsidiarno pravno sredstvo, zato mu zakon nalaga, da to pooblastilo uporabi res izjemoma, pri čemer je zavezano spoštovati načelo enakosti pred zakonom (drugi odstavek 14. člena Ustave). Ne da bi imelo utemeljen razlog, v kasnejših podobnih primerih ne sme odločiti drugače kot v prejšnjih.¹⁰ Uporabi pa lahko to pooblastilo samó, če sta kumulativno izpolnjena dva pogoja, izražena v obliki nedoločenih pravnih pojmov: 1) očitnost zatrjevane kršitve človekove pravice in 2) nepopravljive posledice, ki bi z izvršitvijo izpodbijanega akta nastale za pritožnika.

15. Pogoj nastanka nepopravljivih posledic za pritožnika je doslej Ustavno sodišče redko razlagalo.¹¹ Večkrat pa se je Ustavno sodišče opredelilo do zatrjevane očitnosti kršitev človekovih pravic. Ta nedoločen pravni pojem je podrobneje razložilo že v precedenčnem sklepu št. Up-62/96 z dne 11. 4. 1996 (OdlUS V, 68). V njem je Ustavno sodišče poudarilo, da očitna kršitev ni enako kot "*prima facies*" kršitev. Nekaj, kar bi bilo na prvi pogled (*prima facie*) lahko videti kot kršitev, se namreč lahko po vsestranski presoji izkaže drugače. Za "očiten" je Ustavno sodišče navedlo, da je "takšen, ki ga ni mogoče ovreči ali 'omajati' niti po vsestranskem preizkusu, ker vse okoliščine, zdrava pamet in vse izkušnje, brez dokazovanja in brez možnosti nasprotnega utemeljevanja, izključujejo vsako možnost drugačnega sklepa." Tako ozka razlaga pojma očitnosti kršitve je na mestu zaradi tega, ker Ustavno sodišče pooblastilo za odločanje pred izčrpanjem izrednih pravnih sredstev lahko uporabi

¹⁰ Primerjaj odločbo Ustavnega sodišča št. Up-84/94 z dne 11. 7. 1996 (OdlUS V, 184), 14. točka obrazložitve odločbe.

¹¹ Glej npr. sklep Ustavnega sodišča št. Up-600/06 z dne 19. 4. 2007.

samo izjemoma. Po teh, v ustavnosodni presoji sedaj že ustaljenih izhodiščih je Ustavno sodišče vse od sklepa št. Up-62/96 presojalo, ali so pritožniki izkazali očitnost zatrjevanih kršitev človekovih pravic. V skladu z njimi mora, upošteva je načelo enakosti pred zakonom, odločati tudi v pritožnikovem primeru.

B. – II.

16. Ustavno sodišče je doslej na podlagi pooblastila iz drugega odstavka 51. člena ZUstS nekajkrat začelo postopek odločanja o ustavni pritožbi pred izčrpanjem izrednih pravnih sredstev.¹² Prvih nekaj primerov takega odločanja je iz prvih štirih let po tem, ko je Ustavno sodišče na podlagi ZUstS začelo odločati o ustavnih pritožbah. Šlo je za ustavne pritožbe neposredno zoper odločitve Sodnega sveta (št. Up-132/96), Komisije za volitve, imenovanja in administrativne zadeve Državnega zbora (št. Up-159/96), ravnanje Vrhovnega sodišča (št. Up-277/96),¹³ zoper odločitve upravnih organov (št. Up-147/96, št. Up-112/97, št. Up-314/97) in celo zoper mnenje zdravniške komisije (št. Up-53/96). V vseh teh primerih je Ustavno sodišče bodisi štelo upravni spor po tedanji zakonski ureditvi za izredno pravno sredstvo bodisi je odločalo pred socialnim sodiščem. Skupno večini teh primerov je, da je pred odločanjem Ustavnega sodišča o njih že obstajala poprejšnja odločitev Ustavnega sodišča, na katero se je Ustavno sodišče sklicevalo in na tej podlagi lahko hitro in brez dokazovanja prepoznalo očitnost kršitve človekove pravice.

17. V zadevi št. Up-599/04 je šlo za povsem izjemen primer, ko je za osebo, ki ji je bila vzeta prostost in ni znala jezika, v kateri ji je sodišče vročilo sodbo, štelo, da zaradi tega sploh ni mogla izčrpati pravnih sredstev, niti rednih ne. V tem primeru so bila torej pravna sredstva, ki jih sicer Ustavno sodišče šteje za učinkovita, zaradi posebnih okoliščin tega primera za pritožnika neučinkovita, zato tega primera ni mogoče šteti za vsebinsko enakega drugim navedenim primerom.¹⁴ Tako dejansko ni šlo za odločanje po drugem odstavku, temveč za odločanje po prvem odstavku 51. člena ZUstS. Pa tudi vsebina ustavne pritožbe, ki je bila usmerjena zoper sklep, s

---

¹² Glej sklep št. Up-132/96 z dne 15. 5. 1996 in odločbo št. Up-132/96 z dne 24. 10. 1996 (OdlUS V, 187), sklep št. Up-159/96 z dne 20. 6. 1996 in odločbo št. Up-159/96 z dne 19. 7. 1996 (Uradni list RS, št. 33/96, in OdlUS VI, 70), odločbo št. Up-277/96 z dne 7. 11. 1996 (OdlUS V, 189), odločbo št. Up-147/96 z dne 13. 3. 1997 (OdlUS VI, 73), sklep št. Up-53/96 z dne 24. 4. 1997 in odločbo št. Up-53/96 z dne 28. 10. 1998 (Uradni list RS, št. 77/98, in OdlUS VII, 238), sklep št. Up-112/97 z dne 8. 5. 1997 in odločbo št. Up-112/97 z dne 16. 10. 1997 (Uradni list RS, št. 67/97, in OdlUS VI, 192), sklep št. Up-314/97 z dne 9. 4. 1998 in odločbo št. Up-314/97 z dne 17. 6. 1998 (OdlUS VII, 228) ter odločbo št. Up-599/04 z dne 24. 3. 2005 (Uradni list RS, št. 37/05, in OdlUS XIV, 38).

¹³ Podobno tudi v sklepu št. Up-41/98 z dne 26. 2. 1998 in odločbi št. Up-41/98 z dne 13. 3. 1998 (OdlUS VII, 106).

¹⁴ Podobno npr. velja za odločbo št. Up-71/99, Up-116/99 z dne 13. 5. 1999 (OdlUS VIII, 132), ko je bilo za odločanje v priporni zadevi v resnici izpolnjen pogoj izčrpanja vseh pravnih sredstev, vključno z zahtevo za varstvo zakonitosti, ob odločitvi, s katero je bilo odločeno tudi o pravici sami po prvem odstavku 60. člena ZUstS, pa je Ustavno sodišče seglo na še nadaljnje podaljšanje pripora, ki se, kot je znano, periodično preizkuša in v skladu s tem tudi podaljšuje.

katerim je sodišče njegovo vlogo zavrglo kot nerazumljivo, je bila omejena na pravico osebe, ki ji je vzeta prostost, da v postopku uporablja svoj jezik.

18. V zadnjih devetih letih¹⁵ Ustavno sodišče ni ugodilo nobenemu predlogu pritožnikov za odločanje o ustavni pritožbi na podlagi drugega odstavka 51. člena ZUstS in je ustavne pritožbe zavrglo.¹⁶ Glede primerov, v katerih je odločalo pred izčrpanjem izrednih pravnih sredstev, je treba opozoriti tudi na to, da se v skladu s sedaj že ustaljeno ustavnosodno presojo zahteva, da je treba izčrpati upravni spor kot redno sodno varstvo, poleg tega pa tudi izredno pravno sredstvo revizije v upravnem sporu pred Vrhovnim sodiščem.¹⁷ To vsebinsko enako velja tudi za druga pravna področja.¹⁸ Enako stališče je Ustavno sodišče ob ponovitvi izhodišča o ustavni pritožbi kot subsidiarnem pravnem sredstvu sprejelo tudi glede novelirane ureditve zahteve za varstvo zakonitosti iz ZKP zoper sodne odločbe, s katerimi se ne konča kazenski postopek.¹⁹ Ustavno sodišče je tako v zadnjih letih zelo zaostrilo pogoje dostopa do Ustavnega sodišča, kar kaže tudi na to, kako izjemno mora biti odločanje o ustavni pritožbi pred izčrpanjem izrednih pravnih sredstev pred Vrhovnim sodiščem.

19. Vendar to, da je prišlo do spremembe ustavnosodne presoje, ki bi danes narekovala drugačno odločanje v zadevah, navedenih v 16. točki obrazložitve tega sklepa, ne more vplivati na presojo v pritožnikovem primeru. Mogoče pa je navedene primere primerjati s pritožnikovim primerom predvsem z vidika tega, ali je izkazana očitnost zatrjevanih kršitev človekovih pravic. Ustavno sodišče je namreč v vseh primerih, ko je odločalo pred izčrpanjem izrednega pravnega sredstva, jasno navedlo, katere zatrjevane kršitve človekovih pravic je štelo za očitne v smislu drugega odstavka 51. člena ZUstS. Tako je bila na primer v odločbi št. Up-147/96 ugotovljena kršitev pravice do izjave iz 22. člena Ustave v upravnem postopku, ki se je pred pristojnim ministrstvom odvil po tem, ko je Ustavno sodišče enkrat že odpravilo njegovo odločitev o prošnji pritožnika za sprejem v državljanstvo in mu zadevo vrnilo v novo odločanje. Tudi v pritožnikovem primeru je treba ugotoviti, ali so zatrjevane kršitve očitno izkazane.

B. – III.

20. Pritožnik zatrjuje očitnost kršitev pravic iz prvega odstavka 28. člena, 29. člena, 22. člena, prvega odstavka 23. člena ter 6. člena EKČP. Pravice iz 6. člena EKČP so zajete v navedenih določbah Ustave, zato zadošča presoja z vidika ustavnih določb.

---

¹⁵ Upošteva se povedano glede odločbe št. Up-599/04 pa v zadnjih šestnajstih letih.

¹⁶ Za zadnjih devet let glej npr. sklepe št. Up-721/05 z dne 30. 9. 2005, št. Up-2266/06 z dne 8. 1. 2007, št. Up-2072/06 z dne 15. 3. 2007 in št. Up-336/06, U-I-209/07 z dne 14. 2. 2008.

¹⁷ Glej sklep št. Up-2394/07 z dne 18. 12. 2007 (Uradni list RS, št. 122/07, in OdlUS XVI, 122).

¹⁸ Glej npr. sklep št. Up-678/09 z dne 20. 10. 2009 (Uradni list RS, št. 88/09, in OdlUS XVIII, 92).

¹⁹ Glej sklep št. Up-594/13.

Pri tem je pritožnikove trditve v skladu z načelom enakosti pred zakonom treba presojati glede na standard, ki ga je Ustavno sodišče vzpostavilo v sklepu št. Up-62/96. Presoditi je treba, ali je pritožnik izkazal, da gre za očitnost kršitve, ki je takšna, da je ni mogoče ovreči ali omajati niti po vsestranskem preizkusu, ker vse okoliščine, zdrava pamet in vse izkušnje, brez dokazovanja in brez možnosti nasprotnega utemeljevanja, izključujejo vsako možnost drugačnega sklepa.

21. Ustavna pritožba vsebuje resne očitke kršitev človekovih pravic pritožnika, ki zahtevajo njihovo skrbno, natančno in poglobljeno proučitev. Vendar pritožnik ni izkazal očitnosti teh kršitev, ki bi jih Ustavno sodišče lahko ugotovilo v skladu s standardom, vzpostavljenim s sklepom št. Up-62/96. Samo takó izkazane kršitve človekovih pravic pa bi lahko utemeljile enega izmed pogojev za izjemno odločanje Ustavnega sodišča.

22. Zatrjevano kršitev prvega odstavka 28. člena Ustave je Višje sodišče povežalo s tem, da gre za t. i. indično sodbo. Ustavno sodišče se je sicer že nemalokrat srečalo z indičnimi sodbami, vendar v nobenem primeru doslej še ni bilo izostreno vprašanje, ki ga postavlja pritožnik. Zato Ustavno sodišče doslej ni oblikovalo ustavnopravnih standardov, na podlagi katerih bi bilo mogoče presojati utemeljenost zatrjevane kršitve. Če bi Ustavno sodišče sledilo pritožnikovemu stališču, bi že na ravni očitnosti kršitve sprejelo stališče, da indična sodba v kazenski zadevi sploh ne sme biti dopustna. Pritožnik namreč meni, da že sama po sebi krši 22. in 27. člen Ustave. Če bi Ustavno sodišče sprejelo izhodiščno stališče, da je indična sodba sicer lahko dopustna, pa bi se takoj zastavila nadaljnja vprašanja o tem, kako daleč je posamezna sodba lahko indična, kaj mora biti v takem primeru zajeto v opisu kaznivega dejanja, kako daleč morajo biti konkretizirana dejstva, na obstoj katerih sodišče logično sklepa iz dokazanih drugih dejstev,²⁰ potem ko izključi vse mogoče drugačne logične sklepe. Zastavila bi se torej prav tista vprašanja, ki jih v obliki očitkov o kršitvi prvega odstavka 28. člena in posledično 29. člena Ustave zastavlja pritožnik. Vse to mora biti predmet resne in poglobljene ustavnopravne presoje, da bi se oblikovali jasni odgovori in vzpostavili jasni ustavnopravni standardi glede spoštovanja teh človekovih pravic.

23. Navedenega ni mogoče storiti na ravni očitnosti kršitve v smislu pomena očitnosti iz sklepa št. Up-62/96. Ker gre za vprašanja, ki se sama po sebi zastavljajo tako na kazenskopravni kot na ustavnopravni ravni,²¹ je še toliko pomembnejše, da ima Ustavno sodišče pred izrekanjem o njih stališča Vrhovnega sodišča. Gre pa tudi za vprašanja, pri obravnavi katerih pride na ravni konkretnega primera do prepletanja razlage prava, pravilnosti dokazne presoje ali morebiti celo pravilne ugotovitve

---

²⁰ V skladu s 1. točko prvega odstavka 359. člena ZKP mora sodišče v obsodilni sodbi med drugim navesti dejstva in okoliščine, ki so znaki kaznivega dejanja.

²¹ Glej odločbo št. Up-265/01 z dne 26. 10. 2001 (Uradni list RS, št. 88/01, in OdlUS X, 228).

dejanskega stanja. Zato ni mogoče že pred skrbno analizo v navedeni smeri govoriti o očitni arbitrarnosti izpodbijanih sodb in s tem o kršitvi 22. člena Ustave.

24. Prav tako ni mogoče šteti za očitno kršitev 27. in 29. člena Ustave, ker je sodišče zavrnilo izločitev dokazov, pridobljenih v tujini. Ustavno sodišče se o tem ustavnopravnem vprašanju še ni izrecno izreklo.²² Še pomembneje je to, da sta sodišči izrecno utemeljili, da naj bi bili enaki dokazi pridobljeni od neodvisnega vira, ki naj ne bi bil obremenjen s kršitvami človekovih pravic. Tega se pritožnik v ustavni pritožbi sploh ne dotika. Očitnosti kršitve prvega odstavka 23. člena Ustave zaradi neugoditve predlogu za izločitev sodnice pa glede na utemeljitev sodišč tudi ni mogoče pritrditi.

25. Glede na navedeno je treba ugotoviti, da zatrjevane kršitve človekovih pravic niso izkazane s tisto stopnjo očitnosti, ki se zahteva, da bi Ustavno sodišče lahko na podlagi drugega odstavka 51. člena ZUstS odločalo pred izčrpanjem izrednih pravnih sredstev. O njihovi utemeljenosti bo najprej moralo odločiti Vrhovno sodišče, če bo pritožnik vložil zahtevo za varstvo zakonitosti. Vrhovno sodišče ima za to presojo vsa ustavna in zakonska pooblastila. V skladu z 22. členom Ustave se bo moralo Vrhovno sodišče do zatrjevanj kršitev človekovih pravic opredeliti in presoditi njihovo utemeljenost. Če bo Vrhovno sodišče obrazložilo, zakaj očitki o zatrjevanih kršitvah niso utemeljeni, bo imel pritožnik možnost vložiti ustavno pritožbo zoper sodbo Vrhovnega sodišča. Resnost očitkov kršitev človekovih pravic je pomembna tudi pri odločanju o utemeljenosti morebitnega pritožnikovega predloga za odložitev izvršitve pravnomočne sodbe pred sodiščem prve stopnje ali pred Vrhovnim sodiščem.

26. Ker pritožnik zatrjevanih kršitev človekovih pravic ni izkazal s tisto stopnjo očitnosti, ki se zahteva, da bi Ustavno sodišče lahko izjemoma odločalo o ustavni pritožbi, ni izpolnjen eden izmed kumulativno zahtevanih pogojev in zato ni izpolnjena procesna predpostavka iz drugega odstavka 51. člena ZUstS za začetek postopka na podlagi ustavne pritožbe. Ustavno sodišče je zato ustavno pritožbo zaradi neizčrpanosti pravnih sredstev zavrglo.

C.

27. Ustavno sodišče je sprejelo ta sklep na podlagi pete alineje prvega odstavka 55.b člena ZUstS ter tretje alineje tretjega odstavka 46. člena Poslovnika Ustavnega sodišča (Uradni list RS, št. 86/07, 54/10 in 56/11) v sestavi: predsednik mag. Miroslav Mozetič ter sodnice in sodniki dr. Mitja Deisinger, dr. Dunja Jadek Pensa, mag. Marta Klampfer, dr. Etelka Korpič – Horvat, dr. Ernest Petrič, Jasna Pogačar, dr. Jadranka

---

²² V času tega odločanja še poteka odločanje o ustavni pritožbi v zadevi št. Up-512/12, v kateri je osrednje prav vprašanje vzpostavitev ustavnopravnih standardov v takih primerih.

Sovdat in Jan Zobec. Sklep je sprejelo s šestimi glasovi proti trem. Proti so glasovali sodniki Deisinger, Petrič in Zobec, ki so dali odklonilna ločena mnenja.

mag. Miroslav Mozetič
Predsednik